

Dr. Kolláth György

Mádl Ferenc úr, a Magyar Köztársaság elnöke három kérdésben un. absztrakt (!) alkotmányértelmezést kért. Öt másik közjogi tényezővel egy sorban az államfőnek elvitathatatlan joga az alaptörvény értelmezését indítványozni. Független kérdés: a konkrét skandalumtól elszakadó jó oka is volt vajon ennek? Szerintem részben igen, részben nem, ám a lépés kicsit erőszakoltra, eltúlzottra, sérelmi jellegűre sikerült. Van olyan kérdés, amelynek válasza jogfejlesztést hozhat, de akad olyan is, ami – kerülve a bántó megfogalmazást – nem adekvát. Mindez a honi belpolitika hű tükörképe.

Cím Az Alkotmány értelme

Dátum
2003.07.03.

Az alkotmányjog – tetszik-nem tetszik – a politika hordalékából építkezik. Ami ma délelőtt a T. Házban megeshet, az holnap – sőt olykor már aznap este – alkotmányossági kázusként jelenik meg. Túlteng a sérelmi politizálás. Az alkotmányjogi hivatkozás gyakran csak fügefalevél, egyfajta rendhagyó fellebbezés. Jolly Joker, mellyel legalábbis ijesztgetni lehet egymást. Tisztán, érdeklődés nélkül alkotmányjogi kérdés nem(igen) létezik. Miután második parlamenti kamara nincsen, a hatalom-megosztás elemeként viszont közepesen erős felhatalmazású államfő és széles hatáskörű Alkotmánybíróság létezik, a legtöbb megoldatlanság, kompromisszum-hiány alkotmányjogi áruházban jelentkezik és büntet.

Eddig kivételes volt, hogy az államfő mozgatta az eseményeket. Talán hozzá kell szokni ahhoz, hogy vétőző szerepe élessé, rendszeressé válik. Ez markáns kihívás a közhatalom gyakorlás többi tényezője, így az Alkotmánybíróság számára is. Bármilyen lesz a 3 kérdés válasza, a politika folytatódik más eszközökkel. Félő, több lesz a rombolás, mint az építkezés. Ennek következtében - és ennek megfelelően - még a legperfektebb jogi válasz is „áthallásos” lehet, illetve gellert kaphat, ha az okot: a politikai engesztelhetetlenséget meg sem próbálják a nemes küzdő felek kezelni. A következmény hetedízigen árt majd. 10-13 éven át stabilnak, értéknek vélt intézmények, alkotmányos fundamentumok válnak kétségessé, ha a fékek és egyensúlyok rendszeréből csak a fékek dolgoznak – rosszul. Ha egy törvénynél a politikai vétőnek nevezett vészfékezés működik, akkor az mindegyiknél üzemszerűen alkalmazható. Aztán, ha nem lesz évfordulóra éves állami költségvetés, időben becikkelyezett nemzetközi szerződés, avagy alkotmánysértést orvosoló törvény, hát annyi baj legyen?! Ezek a szimptomák jellemzik a mostani 3 kérdés bonyolult hátterét, politikai összetevőit is.

1.) Milyen feltételek mellett tesz eleget a parlament annak, hogy megfontolta a politikai okból benyújtott elnöki vétőt? Félnapnyi mérlegelés, s csak un. részletes vitának megfelelő menetrend elegendő-e? Értelmezéssel eldöntendő jogi dilemma, tisztázni való normatartalom itt nincsen. Az idő mennyisége alkotmányosan nem megragadható. A Hárszabály ide vágó rendelkezése pedig arra épül, hogy elnöki vétő esetén nem nulláról indul újra a „törvénykezés”, hanem egy sajátos, szűkített forgatókönyv van, immár régóta. A Hárszabályt 1994 óta országgyűlési határozat rögzíti, bár jobb lenne, ha törvény szólna róla. Alkotmányértelmezésre nincs szükség, utólagos normakontrollt pedig mindenki, az államfő is kérhet. Nem ez történt.

2.) Alkotmányos államfői jog részt venni és felszólalni a parlament és annak bizottságai ülésén. A meghívás elmaradása skandalum, súlyos formai hiba. De a köztársasági elnök nem parlamenti képviselő, nem szavaz, és érvei sem csupán előszóban hatnak. Következésképpen nincsen alkotmányosan kimutatható összefüggés a meg nem hívás és a törvény változatlan megszavazása között. A „szavazáskor elkövetett jogszabálysértés” hivatkozása így nem pontos és nem is

Dr. Kolláth György

---

elegáns. Sajnos nagyon egybecsúszik az eseti sérelem a kért általános „argumentációval”. Alkotmányosan kimondható: többé ilyen ne forduljon elő, ám az alaki hiba és a törvény érdeme két külön dolog.

3.) Igazi alkotmányjogi csemege viszont a 3. kérdés, egy futurista vízió, mely bekövetkezhet. A kórház-törvény szövege az újratárgyaláskor nem változott, de változhatott volna. A kérdés hipotetikus: mi a helyzet, ha a parlamenti megfontolás után módosuló, ráadásul – tegyük fel - alkotmányosan elszúrt törvény az államfő elé (vissza)kerül, aki a mai szabályok szerint ezt az újrafontolt normát köteles kihirdetni? Nálunk parlamentarizmus van, és nem prezidenciális rendszer. Az elnök egy ízben megfontolásra adhatja vissza a parlamentnek a törvényt, avagy alkotmányossági véleményezésre az Alkotmánybíróság elé utalhatja. Vagy-vagy. Ha az első utat választotta, utóbb rátérhet-e még a másikra is, amennyiben belenyúltak a törvénybe? Az alkotmányt itt – szerintem – nem értelmezni kellene, hanem kiegészíteni. Valójában – nézetem szerint – ehelyütt alkotmányellenes mulasztás magában az alkotmányban áll fenn. Tekintve, hogy az un. előzetes normakontroll (a törvény hatályba lépését megelőző felülvizsgálat) köre abszolút szűk, a már működő törvény visszamenőleges megsemmisítése pedig keserves, kellene ide egy garancia. A megoldás vagy az, hogy az államfő ebben a kivételes helyzetben – az államszervezet demokratikus működésének őreként - nem ír alá (volt már rá példa), vagy pedig az, hogy új bekezdés erősíti meg a jogát az alkotmányossági „pót-fékre”.

Sapkák repültek volna a magasba, ha csak ez az egy elvi tisztáznivaló ad leckét az Alkotmánybíróságnak. A több - itt kevesebb. Nem könnyű közös nevezőre hozni a pártok felett álló, semleges, kiegyensúlyozó közhatalmat gyakorló államfői tisztséget a politikai vétő gyakorlásával, főleg annak utóéletével. Sokan - ellenhatásként – az alkotmány 29. § (1) bekezdését lobogtatják: „Magyarország államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét....”. Meg nem tudnám mondani, mit fejez ki a 3 elnöki kívánság.